

متن پرسش

پیام شما: سلام و عرض ادب و آرزوی سلامتی خدمت استاد عزیز. ممنون می شم نظر حضرتعالی رو در مورد متن زیر بدونم. با تشکر. سوال: اگر از نظر خداوند یک مسلمان واقعاً پاک با یک مسیحی واقعاً پاک یا بودایی واقعاً پاک تفاوت نداشته باشد، پس تفاوت دستورات این ادیان برای چیست؟ پاسخ: پیشفرض این سؤال گویا این است که مثلاً نماز خواندن، به این نحو خاص که در اسلام هست، انسان را به مقصد می رساند اما به نحو دیگری نه. اما مخّ دین اعمال باطنی است نه اعمال ظاهری و در اعمال باطنی بین ادیان تفاوتی نیست. نماز و روزه و دیگر اعمال ظاهری نیستند که ما را به خدا می رسانند به تعبیر حضرت علی (ع) «فراوانند کسانی که روزه می گیرند اما از روزه فقط گرسنگی و تشنگی می فهمند و فراوانند آنها که شب زنده داری می کنند اما از آن فقط خستگی و ضعف نصیبشان می شود.» در تمام این اعمال ظاهری آنچه مهم است باطن است، وگرنه فیزیک اعمال یک منافق با یک مسلمان واقعی که فرقی ندارد. آنچه در ادیان متفاوت است ظاهر اعمال است، باطن اعمال متفاوت نیست. یعنی باطن نماز که عرض راز و نیاز است در ادیان متفاوت نیست. حال اگر ظاهر نماز بسیار هم آراسته باشد اما از این باطن تهی باشد، به هیچ جا نرسیده ام

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: آری! همه ادیان توحیدی راههایی هستند به سوی خداوند و هرکس در هر دینی که باشد اگر مزه توحیدی آن دین را در جان خود بچشد، توحید دیگر ادیان را هم تصدیق می کند و در همین رابطه در قرآن داریم: «لَكِنَّ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا» (۱۶۲/ نساء) ملاحظه می کنید که بحث در مورد علمای اهل کتاب است که در عین حال ایمان به توحید و دیانتی دارند که برای حضرت محمد «صلوات الله علیه وآله» نازل شده. موفق باشید